
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ישראליאנה - יודאיקה מארץ ישראל ומדינת ישראל במאה ה 20 -
12871

תאריך עדכון אחרון 25-09-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פולקלור ותרבות עממית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' שלום צבר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shaloms@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: עפ"י קביעה מראש

תאור כללי של הקורס:

סקירה ודיון ביצירות האמנות העממית שנוצרו בארץ ישראל ומדינת ישראל בתחום ה"יודאיקה" למן יסוד בצלאל (1906) האסלאם) ועד תוצרי האמנות העממית בעשורים הראשונים לאחר הקמת המדינה. הקורס ידון במגוון רחב של חומרים - חפצי יומיום, תמונות לבית ולבית הכנסת, תשמישי קדושה, חפצים במחזור החיים ומעגל השנה, כתבי יד וספרים מעוטרים, ועוד. היכרות מעמיקה עם הפונקציה והשימוש המיוחדים של החפצים במסורות השונות, וכן של הנושאים העיטוריים, המקראיים, והסמלים המרכזיים שנוצרו או שהשימוש בהם נמשך בתקופות האמורות. ניתוח השפעת התרבות החילונית במדינת ישראל על המוטיבים בחפצים "דתיים" כמו דגלי שמחת תורה, מנורות חנוכה ו"שנות טובות", ופריטי תרבות חילוניים (ישראליאנה) - כגון, עטיפות נייר מסטיק, גלויות מצוירות של אתרים ואירועים מקומיים, איורים בספרי ילדים, ופריטי יום העצמאות.

מטרות הקורס:

היכרות מעמיקה וכושר ניתוח של המרכיבים האמנותיים, חברתיים ועממיים של יצירות האמנות העממית שנוצרו בארץ ישראל ומדינת ישראל בתחום ה"יודאיקה" והישראליאנה במהלך המאה העשרים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר, להעריך, לפרש ולנתח את היצירה העממית היהודית והישראלית בתחום החזותי שנוצרה בארץ למן ראשית המאה עשרים ואילך, לאור הרקע הרקע התרבותי, ההיסטורי, ההחברתי, והדתי ולאור האידיאולוגיות היהודיות, הציוניות והחילוניות כפי שעוצבו במהלך התקופה.

דרישות נוכחות (%) :
90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון כיתתי בהשתתפות התלמידים בהתבסס על קריאת חומרי רקע וניתוח יצירות חזותיות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- א) אמנות עממית ואמנות יהודית עממית- רקע ומתודולוגיה
- ב) לפני המאה ה-20 - אמנים עממיים ביישוב הישן - בין ספרדים לאשכנזים
- ג) תיאור ירושלים המקומות הקדושים באמנות העממית המקומית
- ד) יסוד בצלאל וייצור חפצים ואמנות עממית בבתי המלאכה של בית הספר (בידי המורים, התלמידים, ומושב הצורפים התימנים בבן שמן)
- ה) הבאוהאוס עולה לארץ הקודש: יודאיקה ארץ ישראלית בתקופת המנדט
- ו) אמנות עממית בדור המדינה - שנות טובות (מאה 19 עד 1970 לערך).

ז) אמנות עממית בדור המדינה - תולדות הדגל לשמחת תורה ועיטוריו - מהגולה לישראל
ח) אמנות עממית בדור המדינה - עיצוב מנורות חנוכה בשנות ה-50 וה-60
ט) חפצי נוי ומתכת ישראליים בשני העשורים הראשונים למדינה
י) מאגיה וקמיעות מהיישוב הישן לישראל המודרנית
יא) אפמרה והדימויים על מוצרי נייר בעשורים הראשונים.

חומר חובה לקריאה:
ימסר במהלך הקורס.

חומר לקריאה נוספת:
ימסר במהלך הקורס.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 30 %
הגשת עבודה 55 %
הגשת תרגילים 15 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
התלמידים נדרשים לנוכחות סדירה בשיעור, קריאת החומרים המלווים, והשתתפות בדיונים. מבחינת מטלות הכתיבה יהיה תרגיל אחד או שניים ועבודה אישית להגשה על נושא שיבחר בידי התלמיד בהתייעצות עם מנחה הקורס (נושא רלבנטי אך שלא נלמד בכיתה). אין מבחן בסיום הקורס. הנחיות נוספות יינתנו בשיעור.
כמו כן השיעור יכלול סיורים לאוספים/מוזיאונים רלבנטיים (חובה למשתתפי הקורס) - אחד מחוץ לעיר ויתכן סיור נוסף (או שניים) בתוך ירושלים.